

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi jutrnjega praznika izide prihodnji list v soboto.

Interpelacija dr. Vošnjaka in tovarišev do bl. g. c. kr. deželnega predsednika.

Potekla bode v kratkem šestletna doba, za katero so bili imenovani c. kr. okrajni šolski nadzorniki. V tem času se je slavno c. kr. učno ministerstvo lahko prepričalo, da se ljudske šole in učitelji niso tako nadzorovali, kakor je želeli v prosepah ljudskega šolstva. Nadzorniki so morali pred vsem opravljati svojo lastno aktivno službo in vsled tega jim nij bilo mogoče vso svojo pozornost obračati v nadzorovanje šol, ker jim je ta posel bil le postranska naloga. Spoznavši nedostatke, kateri so se tudi v drugih deželah prikazali, kjer so bili nadzorniki vzeti iz aktivnega učiteljskega osobja ter zraven svojega glavnega opravila se le postransko pečali z nadzorništvom, je c. kr. učno ministerstvo uže v nekaterih deželah okrajno šolsko nadzorstvo tako uredilo, da je nastavilo za več šolskih okrajev skupaj jednega nadzornika, ki pa za časa nadzorniške službe nijma drugega posla, nego pečati se z nadzorstvom. To se je do zdaj zgodilo na Nižje-Avstrijskem, Štajerskem, Primorskem, Solnograškem itd.

Gledé na to, da bi tudi za kranjsko ljudsko šolstvo jako koristno in potrebno bilo, da dobi okrajne nadzornike, kateri bi nezadržani in nemoteni po družini opravili vse svoje moči in ves svoj čas žrtvovali šolskemu nadzorstvu;

gledé dalje na to, da mora sicer po šolski postavi imeti vsak šolski okraj svojega nadzornika, a lahko jeden in isti nadzornik več okrajev nadzoruje;

gledé konečno na to, da bi se stroški za nadzorstvo prav nič ne pomnožili, ko bi mesto sedanjih 11 nadzornikov, ki dobivajo po 400 gld. na leto, se nastavili za celo kranjsko deželo le trije ali štirje

c. kr. okrajni nadzorniki s primerno plačo, vprašajo podpisani bl. g. c. kr. deželnega predsednika:

ali bi ga ne bila volja, vis. c. kr. učnemu ministerstvu priporočati, da namesto zdanih najst nastavi za celo deželo le tri ali štiri samo za ta posel odločene c. kr. okrajne šolske nadzornike?

Slovensko društvo v Mariboru.

—k. Prihodnjo nedeljo ima štajersko „Slovensko društvo“ svoj prvi občni zbor v Mariboru. Radostnega srca pozdravljajo vsi Slovenci novega sobojevnika za narodne pravice, ki bode prevzel teško, a za vse Slovence preimenitno nalogo, braniti Slovenstvo na Štajerskem proti navalu Nemštva in z njim združenega slovenskega odpadništva. Uže leta 1869 so štajerski rodoljubi spoznali potrebo političnega društva ter ustanovili „Narodno društvo“, katero pa se zaradi neugodnih političnih razmer nij moglo razvijati in je pod Auerspergovo vladno celó moralo prenehati. Zdaj, ko Slovenci sicer prosteje dihamo, a tudi naši nasprotniki silneje in strastneje napadajo našo narodnost, treba je, da se vstvarja organizacija, ki združi raztrošene elemente in prevzame vodstvo za vse narodno delovanje.

„Slovensko društvo“ bode za štajerske Slovence ono središče, okoli katerega se ima zbirati, kar narodno čuti in kar hoče delati in če treba tudi trpeti za blagor svojega naroda — inteligencija, posvetna in duhovna, kmetski gospodar, obrtnik in trgovec vsi združeni in složni v „Slovenskem društvu“ bodo reprezentirali cvet štajerskega Slovenstva in do najslednje vasi širili narodno zavest ter skrbeli za napredek v duševnem in gmotnem obziru.

„Slovensko društvo“ najde široko polje za svoje blagonsko delovanje in kakor vidimo iz programa prvega občnega zbora, v svesti si je svoje častne a težavne naloge, ker hoče obračati svojo pozornost ne samo na politična, ampak tudi na ne manj važna šolska in gospodarska vprašanja.

Štajerski Slovenci se nahajajo v jako neugodnih političnih razmerah. Da si jih je nad 400.000 skupno živčih, imajo v deželnem zboru le 8 poslancev in še mej temi je znani breški omahljivec in so v deželnem odboru štajerskem le po g. Hermanu zastopani in to slučajno, ker so tudi nemški konservativci zanj glasovali. Kako nemška večina štajerskega deželnega zbora in odbora s Slovenci ravna, se lahko vsaki dan na svojo škodo prepričajo — glej najnovejši akt: Žitekovu prestavljenje v Ljubno. Obširneje o tem pisati nam brani skušnja, katero imamo z državnim pravdnistvom. Gotovo je, da se mora nekaj zgoditi napram neznosnemu položaju štajerskih Slovencev; kaj, o tem bode se posvetovalo in sklepalo „Slovensko društvo“. Oddelek namestnije za Slovenski Štajer v Mariboru ali Celji in narodne kurije v deželnem zboru štajerskem, to so terjatve, katere bi vlada sama morala na vso moč pospešiti, kajti le po tem potu bi se dali razburjeni duhovi pomiriti in odstraniti glavni razlog prepira mej Nemci in Slovenci na Štajerskem. Vsacemu svoje in mir bo besedij!

Ako se politične razmere na tak način uredijo, da ima o narodnih stvaréh vsak narod sam odločevati, potem je tudi šolsko vprašanje kmalu povoljno rešeno. Potem nikdo ne bode silil dveh jezikov v ljudske šole in se tudi nikdo protivil, da se za slovenske učence v srednjih šolah odprejo razredi s slovenskim učnim jezikom. Razpor zaradi šolstva pa bi tudi na Štajerskem ne bil tako do vrhunca prikipel in ne bila bi taka silna razdraženost nastala, ko ne bi nemški „Schulverein“ očitno prestopaje dovoljeni mu delokrog agresivno segal v mejo slovenske narodnosti in, ne da bi skrbel za pouk nemške dece, svoj glavni cilj imel v ponemčevanju slovenskih otrok. Temu „Schulvereinu“, najhujšemu hujšaku in miromotilcu v deželi, bo moralo „Slovensko društvo“ stopati za petami, da zaduši ostudno njegovo zalego, kakor ichneumon ob Nili

LISTEK.

Strijcu v Ameriko.

V.

Strijce, zanemaril sem Vas nekoliko, pa ne jezite se! Opravila imam preveč. Vi ste svojo pšenico uže zdavnaj skozi parne stroje porinili, mi jo pa stoprav mlatimo; Vi se za otavo ne brigate, mi pa iz preplavljenih senošetij pobiramo bilko za bilko; blatna, umazana je trava, pa kaj hočemo, tudi taka mora na hlev.

Poleg tega sem pa tudi uže puško snel s klina; prepelice in jarebice so uže zdavnaj godne, in tu in tam v močvirju pokaže se kaka račja tolpa.

Tako mi čas hiti! V tem pa se mi je nabralo toliko gradiva, pripravnega pismu za Vas, da nočoj, ko Vam pošiljam te vrste, v istini ne vem, kje bi prišel, niti kaj bi Vam izbral iz te sodrge. Marsikaj dobrega odnesli so mi uže moji kolegi pod črto, in s skrbnim očesom sem gledal dan za dnevom v

te predale, če mi še kaj boljšega ostane: meni namreč in Vam, strijček, tako „pour la bonne bouche“.

In res, kolegi so jako uljudni, dejal bi — šarmantni; pustili so nama najmastnejši cmok v vsej sodrgi. Se ve da, nekoliko historične pravice imava mi dva uže do tega, kar nama je za danes ostalo, toliko pravice namreč, kolikor je ima klošč do tiste pike v mehkej človeškeji koži, kamor je zasadil svoj rilec. Dokler tiči prvi tamkaj, drug svojega ne more na isto mesto zasadi. Ker so pa nekateri ljudje tako okorni v svojih možjanih, da si v primerah „tertium comparationis“ ne mogo takoj tolmačiti, omenjam uže na tem mestu, da navedena mehka koža ne spada v ta „tertium“; kajti tista, katero midva gladiva in drgneva, tista koža je trda in hrapava, ko hrastova skorja. Jaz bi dejal, da bode prej mojih pisem konec, nego bode ta strojba gotova, a bodi si, kakor hoče; nekaterim coklje služijo, drugim pa copate.

Pomislite, strijce, najina korespondenca postaje imenitna. Iz prvega je lopnil Lipe v „Ljudskem

Glasu“ po Vašem Bolhoberu, ter dejal s solznim očesom, da nijmam srca, ker se tako neusmiljeno — smejem njegovemu „naivnemu pravopysu“! No, mož ima prav, smijali smo se mu dovolj, in ker je v zadnjem „Ljudskem Glasu“ obljubil, da hoče za zdaj mirovati, ter „zavoil ljubega mirue rajši suoi pravopys v posiebni knjižici na svetlo dait“, zatorej počakajva te knjižice; in če tu pod črto v velikej gneči, katera se nama ponuja, zadeneva slučajno óbenj, nama Lipe tudi ne bo zameril. Saj on je v istini pošten mož, poleg vsega svojega „pravopysa“, in jaz sem uverjen, da, ko bi ga kdo tudi prepričal, da se bodo Slovenci še pet sto let po njegovej smrti tej njegovej „iznaidbi“ smijali, vender bi on svojega imena „Filip“ nikdar ne preustrojil v „Philipp“! In če bi bil krščen na ime sv. Janeza, imenoval bi se on vedno Janez ali Ivan ali Janko, nikdar pa ne „Johann“! To je narodna poštenost, strijce! Kaj ne?

Dejal sem gori, da se nama kar ponujajo tukaj le pod črto; glejte, tu sem mislil drugega, ki je vrgel debel kamen za Vašim Bolhoberom. Ta

krokodilova jajca. Ne baš prijetno, a potrebno delo!

In zdaj prestopimo k tretji nalogi „Slovenskega društva“ k zboljšanji gospodarskih razmer, katere žalibože od leta do leta žalostneje postajajo. Sicer smo z veseljem opazovali, da ravno štajerski Slovenci so prvi bili, ki so se skušali oproščati od zadušljive sile tujega kapitala in v raznih krajih si ustanovili denarne zavode, katerih koristno delovanje se najbolj kaže v manjem številu eksekutivnih dražb. Tacih posojilnic treba v vsacem okraji napraviti, da se poštenega slovenskega kmeta, obrtnika ali trgovca podpira v najhujši sili. A ne menj potrebno je za to skrbeti, da se vse narodno gospodarstvo postavi na zdrave in naravne podloge in da se odstrani, kar je nesrečna roka doktrinarnih liberalcev vstvarjala v očitno pogubo kmetijstva in obrtnijstva. „Slovensko društvo“ bo tedaj povdarjalo in sklepalo tudi o raznih gospodarskih vprašanjih ter svoje resolucije in prošnje naznanilo in odposlalo vladi in državnemu zboru. Vspodbujalo bode k napravi posojilnic, kjer jih je še treba, sklicevalo shode na raznih mestih in skrbelo za ustanovljenje gospodarskih, sadjerejskih, kmetijskih itd. društev, sploh povsod pomagalo s svetom in dejanjem.

Da pa „Slovensko društvo“ more zadostovati svojemu namenu in uresničiti lepe nade, katere vsi vanj stavimo, treba mu je društvenikov, mnogo društvnikov po vsem slovenskem Štajerji. Letni donesek (1 gld.) je tako majhen, da bi pač sramota bila za vsacega Slovenca, ko bi to malo darilce ne položil na oltar domovine. Naj se agitira po vseh okrajih, po vseh mestih in trgih, po vsaki vasi — in število udov bode kmalu na tisoče narastlo. Pogledimo, kako vztrajno in uspešno Nemci za svoj „Schulverein“ agitirajo, kako o vsaki priliki pobirajo in darujejo, in delajmo isto tako. Zmirom tožiti in javkati, da se nam Slovencem hudo godi, da ničesar ne dosežemo, a kedar je treba le kake najmanjše žrtvice za narodno stvar, se v kot potisniti in gluhega in slepega delati, nij moško, nij častno, nij pošteno.

Za to trdno upamo, da bodo štajerki Slovenci spoznali imenitost „Slovenskega društva“, da mu bodo pristopali v obilnem številu ter tako pokazali svetu, da niso samo pri veselicah in petji, ampak tudi, kjer gre za resno in težavno delo, „sinovi Slave!“

Gospod dr. Josip Tonkli pred svojimi volilci.

V nedeljo 3. septembra je gospod dr. Tonkli dajal volilcem račun o svojem delovanju kot poslanec deželnega in državnega zbora. Zbralo se je bilo vsled povabila g. poslanca nad 300 volilcev, č. duhovnov, županov in podžupanov, učiteljev in družih pri Rebku na Goričici. Kmalu po 4. uri bili so vsi prostori natlačeni s poslušalci, tako, da jih je moralo mnogo ostati zunaj. Za predsednika bil je voljen g. Favetti iz Škrilj, kot vladni komisar pa je

fungiral g. bar. Gutmannsthal, zet naučnega ministra. G. dr. Tonkli poprime besedo ter pravi, da je vsled dane obljube sklical svoje volilce, da bi jim položil račun o svojem delovanju kot deželni in drž. poslanec ter nadaljuje:

„Obljubil sem Vam za to skrbeti, da se davki ne smejo povečati ter da dosežemo narodno enakopravnost. Da bi obljubo spolnil, dal sem se voliti v finančni odsek drž. zbora, kjer sem bil poročevalec o najvažnejših rečeh; zastopal sem tudi dež. odbor v šolskem svetu.“

„Dobre ceste in kmetijska šola sta v gmotnem oziru najboljše sredstvo za napredek, zato sem skrbel, da so se dajale leto za letom obilne podpore za skladovne ceste in občinske poti.“

„Naša kmetijska šola je bila pred šestimi leti v jako žalostnem stanju, tako, da je celo kuratorij nad zboljšanjem obupal in nij vedel v pomoč drugega predlagati, kakor da bi se slov. oddelek kmetijske šole zatrl. Posestvo kmetijske šole je bilo v tako žalostnem položaju, da so naši kmetje javno govorili: „Tu se moramo učiti, kako se polje ne sme obdelavati.“

Dalje razlaga govornik, kako so se vsi slov. poslanci odstranjenju slov. oddelka protivili ter kot lek za zboljšanje kmetijske šole nasvetovali odcepljenje slov. oddelka od italijanskega ter odstranjenje kuratorija. Od onega časa napredujeta oba oddelka vidno. Ker je pa slovenski oddelek pripal c. kr. kmet. društvu, ki je vedno zaviralo, da bi se nedostojna tamošnja poslopja za slov. oddelek popravila in se nij nikakor željam dež. zbora hotelo udati, predlagal je poslanec v dež. zboru, naj se podpora onemu društvu odreče, kar je pomagalo; tako, da je zdaj za slov. oddelek krasno, vsem potrebam zadostujoče poslopje dodelano.

„Gledé narodne enakopravnosti“, nadaljuje govornik, „sem uže leta 1881 nasproti za to voljenemu odseku stavljal predlog, naj se sprejme peticija pol. društva „Sloga“ za upeljavo slovenskega jezika v srednje šole v Gorici, kar je bilo s pomočjo slovenskih poslancev in tudi drugih od laške strani vzprejeto.“

„V tekočem letu je pa sam dež. odbor poslal peticijo za upeljavo deželnih jezikov, slov. in italijanskega, v srednje šole poslanski zbornici dež. zbora ter je deželni zbor v zadnji seji sprejel jednoglasno predlog, da se peticija v ravno isti namen pošlje ministerstvu in državnim zborom obeh zbornic.“

„V dež. šolskem svetu je bil hud boj v dosego jezikovne enakopravnosti, ali le z malim uspehom. Šolski svet je tako sestavljen, da bi imela zastopnika dež. odbora in (2) duhovnika vselej večino, ako bi složno postopali (kar se je začetkom l. 1870 godilo), a zdaj žalibog nij tako, ker v tem šolskem svetu so nekateri gospodje tako strahopetne krvi in tržaškeji vladi tako vdani (ali iz prepričanja ali iz strahopetnosti — ne vem), da se le redkokrat kakšen predlog za vresničenje kake narodne enakopravnosti sprejme. Mej take bele muhe ušte-

vam svoj predlog, da se slovenski in italijanski jezik zopet kot obligaten predmet vpeljeta, kar je obveljalo, a moj predlog, da se uniči sklep okrajnega šolskega sveta, v katerem je bil pouk nemškega jezika v ljudskih šolah v Sežani, Tomaju, Komnu, Gorjanskem, Kostanjevici in Nabrežini obligatoričnim proglašen, je žalibog padel.“

Govornik povdarja, da se je zmiraj v šolskem svetu potezal za to, da bi se v srednjih šolah nastavljali le kandidatje zmožni obeh, ali vsaj jednega deželnega jezika, na kar se nij pa skoraj nikdar v ozir jemalo ter nadaljuje:

„Gledé dosege narodne enakopravnosti moram žalostnim in tužnim srcem objaviti, da sem sicer vse svoje moči in vse svoje znanje v deželnem zboru v to porabil, ali silno malo dosegel, da pa vendar v zadnjih šestih letih nismo vsaj na narodnem polju nič izgubili.“

Toliko o delovanju v deželnem zboru.

„Srečnejši sem bil v državnem zboru“ konstantuje g. poslanec, „ker tu smo Slovenci več pridobili nego od tržaške vlade. Da ločim dunajsko od tržaške vlade, se bode marsikomu čudno — anomalija zdela, ali vendar je tako. Dunajska vlada hoče enakopravnost vsaj po malem upeljati in je torej dovolila, da se na Kranjskem na gimnazijah začne učiti s slovenskim kot učnim jezikom; ako bi imeli mi ugodno vlado v Trstu, bi se bilo moralo jednako postopati tudi na Goriškem, kar se pa nij zgodilo, marveč se pri nas vsiljuje nemški jezik celo v ljudske šole. To je res žalostno, a bodi nam v tolažbo skušnja, da na svetu nij nič večnega in da se bo spremenila jedenkrat tudi nam neugodna tržaška vlada. Ako nam nij pravično naučno ministerstvo, smemo biti povsem zadovoljni z ministrom pravosodja, ker zdaj se pri nas nastavlja le sodniki obeh jezikov zmožni in ako se ne rešujejo vse uloge pri vseh sodnijah v slovenskem jeziku, se vendar vse slovenske uloge sprejemajo in večinoma tudi rešujejo v slovenskem jeziku.“

Govornik pravi dalje, da je z večino v državnem zboru podpiral sedanjo vlado, ker je zadobil prepričanje, da bode ona izpeljala obljubljeno enakopravnost vseh narodov, in če v treh letih nij mogla izpeljati in vresničiti obljub, ne moremo jej to v greh šteti, ker v treh letih se ne da vse poravnati, kar so nam neprijazne central. vlade skoz 15 in več let učinile; pomisliti je, da je vsa birokracija tej vladi nasprotna in da jej, kjer le more, preklje meče pod noge. Vendar se je jel tudi birokratični dob majati in govornik ima trdno nado, da se bode ministerstvu posrečilo birokratičnega zmaja upogniti in storiti neškodljivega.

Glede politike žuga Avstriji nevarnost od dveh strani, od znotraj in zunaj, in sicer od narodnih Nemcev in irredente; prve stori Bismarck samfneškodljive, a druge mi Slovenci, ako nam bode podeljena narodna enakopravnost. V to je najboljša

mož je nekov doktor, — jaz mislim, da doktor filozofije, kajti juristi in zdravniki doktorji so navadno malo bolj elegantni v svojih izrazih, če se mej soboj ne pulijo, — torej nekov doktor Jaka Sket, profesor „irgendwo in Klagenfurth“. Ta je sprožil celo skalo na mé, ki nijsem filozof, in za njo se je še sam zavalil — tja, kamor se je zavalila njegova robata, groba skala, namreč v vodo!

Preljubi strijček, sem li kedaj temu človeku kaj žalega storil? Vi ga še ne poznate in v Ameriki njegovega imena tudi še niste čuli — v mojih pismih ga pa tudi niste čitali. Ogenj „Kresove“ modrosti pa tudi še nij prisvetil do Amerike, in ko bi tudi bil, vendar bi imena doktorja Jakoba Sketa ne čitali nikjer drugod, ko na zavitku „Kresovem“; kajti mož, ki je prevzel „težavni posel“ uredovanja „Kresovega“, jako se boji belega dne in kakor „der grosse Schweiger“ v Berolinu, niti v svojem listu ne dá — nobene od sebe. Stoprav te dni — po dvajsetmesečnem molčanju in premišljevanju dúznil je od sebe svoj „chef-d'oeuvre“, neko poslanico brez

adrese, katera v polusedmih vrstah obseza samo dvanajst psov! Strijc, tantae mollis erat! . . . In v tej brezadresni poslanici se ta „poskoči-žabica“ za manoj zaganja; norčevati se hoče iz mojega poštenega, starega imena, dasi ga on, preslavni slovničar celovški, niti sklanjati ne zna, ker ne vé, da moj genitiv slove Bolhobera, a ne Bolhoberja; kriči za manoj, da sem „Hanswurst“, kar zopet kaže njegovo celovško naivnost, kajti uže znani ljubljanski nemškutar, pokojni nadlajtenant K . r . . . r je trdil, da „Hanswurst“ se pravi slovenski „Janez ali pa — Janko Klobasa“; trdi potem, da sem ud „zloglasne pisarje svojati ljubljanske“; pita me „steklišem“, in pravi, da smomi „neotesana druhal“, mi ljubljanski „pisarji“ in da bi si „svojo pisateljsko čast oskrunil, ko bi se sto neotesano druhaljo hotel puliti!“ In to vse v polusedmih vrstah! Strijc, to je pač klasična preciznost v psovanju, vredna dvajsetmesečnega molčanja in premišljevanja! Kako pač pravi Mefisto? „Dies ist die Art mit Hexen umzugehen!“

Se li še spominjate prvega mojega pisma, strijček dragi? Dejal sem, da bodeva tako z vrha doli gledala v to mrgolenje, na to mravljišče pod nama, in tako je bilo tudi, in tako bode! Pa jeden mravljinec zlezel mi je sedaj čez čevlji na hlače, in tam prijemlje s svojimi rožički za mehko volno in rije z zadnjim koncem vánjo. Jaz rad gledam v mravljinčje gnezdo, pa na hlačah nobenega mravljinca ne maram. Uprl bom svoj kazalec ob palec, ter nastavljal ga pred tega jeznoritega mravljinca ter tako napetega izpustil; vsled te skrupše bo menda izprevidel, da to niso tla zanj — moje hlače namreč. Pa pardon, strijč! Vi vprašate gotovo, kje se je ta liliputanec tako razkoračil? V „Kresu“, kateremu so uže mnogokrat pristaši „ljubljanske pisarje svojati“ plamen podnetili, kateremu pa navadno na „kubikmetre“ dolága mokra polena, nasekana v temnih svojih duševnih gozdih naš slavní Johann, alias — Janko Pajk. Ženitnega Pajkovega pisma še nijsem videl in torej ne vem, ali je tam pogojeno jedinstvo premoženja Johannovega in Pavlininega, ali ne;

trdnjava zvesto udani, hrabri narod. — Slovenci smo že pred dolgo časom vedeli za lek proti irredenti, ko so zahtevali, naj se vsi Slovenci v jedno skupino — Slovenijo, ali ako jo hočejo tako imenovati: Ilirijo — združijo. Ko bi bilo ministersvo ob svojem časi zahtevam slovenskih poslancev vstreglo, namesto jih zasmehovalo, bi irredenta danes ne vzdigovala glave tako predrzno.

S trikratnimi z navdušenjem vzprijetimi živoklici na našega presvitlega cesarja je g. dr. Tonkli potem svoj govor sklenil.

Pri drugej točki dnevnega reda oglasi se gosp. Robič iz Rifenberga ter predlaga, da bi se odgnanci ne vozarili vedno na stroške občinarjev in državljanov, temveč, da bi tudi lahko hodili. Gospod župnik Kramar iz Dornberga toži, da mora Slovenec v mestu mirno gledati, kako se mu otroci italijančijo. Od tod izvira, da je toliko — ičev irredentarijev; od tod bombe, katere bi vlada zabranila, ako bi le polovico novcev za policijo izdanih za narodne otroške vrte v mestih dajala.

Gospod Leban, župan črniški, govori o šolskem zakonu gledé obiskovanja šol in o neznosljivih stroških, katere občinam bolnišnice povzročujejo, ter nasvetuje, da bi naj mesta potem, ko so zdrave moči poslov izsesale, tudi zanje skrbele, ne pa bolne občinam v skrb vračale. — Gospod deželni poslanec Faganel nasvetuje, da bi vlada kmetu davke vselej odpisala, ko so pridelki po katerekoli nezgodi vničeni, in ne le takrat, ako jih toča vniči; dalje toži, da je davek na zboljšana zemljišča dvojna krivica, ker zavira v obče zboljšanje zemljišč in vlada uže pri „dacu“ dobiček ima. Gospod Ličen iz Rifenberga nij zadovoljen s sedanjo ljudsko šolo gledé pouka v kmetijstvu itd.

Vse te nasvete in želje je g. drž. poslanec ali na znanje vzel ali nanje takoj v vsestransko zadovoljnost odgovoril. S tem je bil oficijelni del programa končan.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. septembra.

Deželni zbor za trojedino kraljestvo **Hrvaško** sklican je v 5. dan oktobra. Letos bode nenavadno dolgo zboroval, ker ima važna dela dogotoviti. Mej drugim se bo prenehal opravilni red ter sklenila postava o inartikulaciji.

Rusinski metropolit **Sembratowicz**, ki je pred nedavnim imel v Rimu zagovarjati upravo svoje cerkve, predal je Nj. veličanstvu svojo demisijo.

Vnanje države.

Iz **Cetinj** se poroča, da so v nedeljo **Albanci** na trgu v Podgorici ubili nekega Črnogorca, mu odrezali ušesa ter pobegnili. Vsled tega je v celej Črnej gori razdraženost velika; krvavim bojem se je do zdaj še ubranilo, a v bodoče se ne vé, bo li to mogoče.

V **Odesi** zasačila je policija zelo nevarnega nihilista, kateri je skušal mej policijskimi agenti pridobiti si pristašev. Mej njegovimi papirji našel se je list, ki govori o pošiljavi 200 funtov dinamita v Moskvo.

zatorej tudi ob omenjenih polenih le toliko govorim, kolikor sem o njih uverjen, da jih je sekal Johann sam za-se; kajti Pavlina, ljubi striček, to je specialiteta Spectabilisova, Johann je pa — moj. Nevoščljiv sem mu sicer, temu svojemu kolegi Spectabilisu, kolegi tu pod črto in kolegi v tistej grdeji druhalji, v katero naju je pomašilo „Kresovo“ uredništvo. Ko bi ta Spectabilis ne bil uže pri Pavlini zapisan, recimo intabuliran, na prvo mesto z „roko in srcem“, potem bi jaz pospešil svoj korak, ter silil tja. Prišel bi sigurno ob uri, s katero se pričinja prelepa Pavlinina povest „Mačeha“ v letošnjem „Kresu“ (pag. 13.); ob „uri, v katerej si izbere petelin svoje ležišče med svojima najdebelejšima piščetoma“.

Jaz sem realist, a tako daleč ves moj realizem ne sega, da bi bil kedaj za svoje pisateljske namene preštudiral ter prišel do spoznanja, da je naš domači petelinček tak gourmand, da si izbira ležišče (Lipe bi pisal ležixe) mej svojima najdebelejšima piščetoma. Petelin kadar spi, ne leži, in

Vojna pogodba mej **Turško** in **An-glijo** je vendar jedenkrat uže sklenjena. Turška je privolila, da se njeni vojaki izkrcajo pri Port-Said-u. Tudi se je dognalo sporazumljenje v tem, da se Arabi razglasi puntarjem, in sicer naj se to zgodi, predno dospe turško vojaštvo v Egipt. Pogodba podpisala se bode baje še ta teden. — Iz vsega tega pa še ne gre sklepati, da bodo turške vojne sile takoj stopile v akcijo, temveč je verjetnejše, da se bodo še le potem, ko bo Arabi uže vničen, porabile v to, da napravijo zopet prejšni red v Egiptu.

V **Dublinu** povrnili se je zopet mir. Konstabljerji so izprevideli, da so napačno ravнали upirajoč se vladini naredbi ter so prosili Lord Spincer-ja, vicekralja Irske, za odpuščanje. Lord je razven dvema, vsem odpustil ter jih zopet vzprijel v službo. — Mesto je vsled teh nemirov hudó poškodovano; na stotine vrat in oken je razbitih; pobojev pa nij bilo.

O **Egiptu**: Kakor se sodi, povzročujejo oskrunjevanja padlih angleških vojakov beduini, ki v velikih trumah spremljajo egipčanske vojake liki baši-bozuki v rusko-turškeji vojni. — Pozicije obéh vojsk ostale so nespremenjene.

Domače stvari.

— (Druga seja) deželnega zbora kranjskega bila je jako kratka. Prebrala se je interpelacija dr. Vošnjaka (katero priobčujemo na drugem mestu). Deželni predsednik Winkler pravi, da odgovori na interpelacijo, ko si izprosi vodila (instrukcije) od visokega ministerstva. Deželni glavar naznani, da je presvitli cesar potrdil po deželnem zboru sklenjeno postavo o odpravi duhovenske bire. Postava se začne izvrševati, kakor hitro se proglasi državna postava, da je odkup koleka in pristojbin prost. (Abfaltern zakliče: Bravo!) Razni predlogi deželnega odbora se izročé finančnemu in upravnemu odboru, isto tako razne peticije. G. Hočevar je dobil štiri dni odpusta, v sejo pa je prišel glasoviti vitez Vesteneck. Prihodnja seja se naznani pismeno.

— (Gospod profesor V. Jagić,) ki je s Petrograda prišel domov na počitnice, bavi se je včera tudi v Ljubljani, ter od tod potoval v Trst. — (Gosp. Fr. Povše) profesor v Gorici kupil je graščino v Dolu (Lustthal). S tem pridobljen je naroden glas v velikem posestvu.

— (Iz Vipave). Slovenija pozor! — Najboljšega Tvojega sina spomin slavi 8. t. m. „Čitalnica vipavska“ in ž njo enakomisleča Vipavska dolina. Priprave za njo delajo se velikanske, da še nikdar tako. Povzdigovala jo bode godba (24 mož) II. veteranskega primorskega društva, izborna izurjeni pevci Slapenski združeni z Vipavskimi (nad 30 pevcev) ter drugi uže poznati izvrstni diletantje itd. itd. Tudi za telesno okrepčilo preskrbelo se je izborna. Zato pridite Slovenci v Vipavo, — pričakuje se Vas željno — ter pokažite, da ste v istini vredni sinovi i hčere neumrljivega svojega očeta!

Čitalniški odbor.

— (Za zborovanje slovenskega učiteljskega društva), o katerem bomo poročali v prihodnjem listu, se je jako zanimal tudi naučni minister baron Conrad, kajti poslal je v zbor poseb-

nega poverjenika, c. kr. policijskega nadkomisarja g. Parmo. No, mislimo, da g. Parma ne bode mogel poročati nič neugodnega, temveč le najboljše, kajti koncem zborovanja se je g. Parma izrazil, da je bil uže v mnogih zborih navzoč, a v tako lojalnem in vladi prijaznem, kakor je bil občni zbor slovenskega učiteljskega društva, še ne. — O izpremembi šolske postave z ozirom na razmere slovenskega šolstva, poročal je g. Govekar. — Po jako obširnej, zelo zanimivej razpravi vzprijela se je sledeča, po g. Gabrščeku nasvetovana resolucija: „Slovensko učiteljsko društvo prosi slovenske državne poslance, da uplivajo pri sl. vladi na to, da se šolska novela le v toliko vzprejme, v kolikor se ona ozira na občne šolske potrebe vseh slovenskih pokrajin“. — Gospod Stegnar je stavil po posameznih nasvetih sledeči predlog: „Z ozirom na to, da se zdanja vlada in večina zdanjega državnega zbora prizadevati v jezikovnem oziru vsem avstrijskim narodom pravičnim biti, da torej materinski jezik pripoznava izvrstnim sredstvom k izobraženji mladine; z ozirom na to, da se za gotovo pričakuje, da bode zdanja c. kr. vlada tudi pri slovenskem ljudskem šolstvu prizadevala si materinskemu jeziku slovenskemu prednost dajati, kakor je isto izvrševala v prvih razredih pri srednjih šolah na Kranjskem, izraža slovensko učiteljsko društvo sl. c. kr. vladi svoje zaupanje in zahvalo“. Ta predlog se je vzprijel jednoglasno z glasnim odobravanjem. V odbor so bili voljeni: Andrej Praprotnik (predsednik), Jakob Predika, Ivan Tomšič (blagajnik), Feliks Stegnar, Blaž Kuhar, Anton Brezovnik (s Štajerskega), Miroslav Anžlovar (s Primorskega), Andrej Žumer in Fran Govekar (tajnik). — Zborovanje je trajalo od 10. ure dopoldne do 1/2 2. ure popoldne. Potem je bil obed v čitalničneji restavraciji, kjer je Tinče učiteljem postregel dobro in ceno na občno zadovoljnost. Gospod Praprotnik pričel je z napitnico na Nj. Veličanstvo cesarja, katero so gg. učitelji navdušeno odzdravili s pevanjem cesarske pesni; potem je napil na g. deželnega predsednika Winklerja, katera napitnica je bila tudi vzprijeta z velikim veseljem. Sledila je dolga vrsta napitnic, tako na vzajemnost slovenskih učiteljev, na slovenski narod itd., in vladalo je jako dobrodejno prijateljstvo mej učiteljstvom slovenskim.

— (Program) koncerta što ga priredjuje „Hrvatska mladež višjih i srednjih učilišta“ u korist „prenosa Krežminih kostiju“ u dvorani k „caru avstrijskomu“ dana 13. rujna 1882: 1. „Proslov“. 2. Iv. pl. Zajc: „Poputnica Nikole Jurišića“; pjeva zbor. 3. C. M. Veber: Euryanthe, Ouverture, sviraju na glasoviru gdjice Bogenrieder i B. Biege. 4. Jul. Trausmiller: „Bolno dievče“; pjeva zbor. 5. A. Šenoa: „Kakvu Hrvati djecu jedu“ krasnoslovi agronom g. Dragutin Trajer, 6. Iv. Tropš: „Oj dome“; pjeva zbor. 7. Kvartet za gusle. 8. Iv. pl. Zajc: „Hrvaticam“; četveropjev sa bas solom, pjeva zbor. Pjevačkim zborom ravna iz naklonosti kapelnik g. Ivan Tropš. Ples.

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

London 7. septembra. „Times se poroča iz Pariza: Govori se, da sta Angleška in Turčija ob jednom z vojaško konvencijo podpisali tudi tajno pogodbo o reorganizaciji uprave v Egiptu, kakor hitro bo premagan Arabi.

Razne vesti.

* (Slovani v Parizu) napravili so 27. avgusta skupni izlet v St. Cloud na čast českemu pesniku Jaroslavu Vrchlicky-mu. Pri tem izletu predstavljala se je dramatično kompozicija W. Gastova z naslovom: „Leh, Čeh in Rus“.

* (Filoksera v Francoskej.) Po francoskej vladi sestavljena „Commission superieure du Phylloxera“ objavlja v svojem poslednjem poročilu zares grozovito podobo škod, katere je prouzročila trtna uš v „Charente“, domovini „cognaca“. Skoro polovica je uničena. Če se kljub temu vendar še izvažajo vedno jednako veliko cognaca, more se to tolmačiti s tem, da se izvažano blago izdeluje s pomočjo tujega spirita. V istini se je uvožnja nemškega spirita v Francosko močno pomnožila, ne gledé na to, da je v Francoskej v zadnjih letih nastalo veliko novih tovarn za spirit.

Do prihodnjič torej Vaš

Bolhober.

Abotno bilo bi misliti, da je ves „cognac“, kar ga prihaja s Francoske, naraven, temveč mnogo izdeluje se ga iz nemškega spirita, kateri pod imenom „cognac“ dohaja v svojo domovino nazaj, ko se je za njegovo vožnjo sem in tja in za carino vsega vkupe plačalo 48 mark za vsacih 100 kilo.

Narodno-gospodarske stvari.

Za naše gospodinje.

Kako se pripravljajo priljubljene slane kumare (Salzgurken).

Izberó se srednje velike ne grenke kumare, katere se na obeh koncih malo prirežejo, potem 2 do 3 ure pusté ležati v mrzlej vodi.

Potem kuha se voda z blizu četrtino kisa (jehi). Ta voda se potem osoli (3 deli vode 1 del kisa).

Kumare se potem uložé v lonec (pisker) ali pa v ponev. Kumaram treba dodati: Nekoliko janeža (Dillpflanze), nekoliko vejic kumíne (Kümmelpflanze), nekoliko strokov paprike, nekaj vinskega perja, in če tega nij, zelenega perja od višenj ali pa sveže hrastovo perje. Na kumare zdrobi se na primer v posodo, ki drži 10 bokalov $\frac{1}{2}$ drože ali pa $\frac{1}{2}$ dekagrama olovine.

Na to polijó se kumare z ohlajeno slano juho, pokrijejo z desko, na katero se, kakor pri kislem zelji, naloži kamen, tako, da so kumare vedno pod vodo.

Tako ostanejo kumare skozi 4 do 5 dni na bolj toplem kraju, n. pr. v kuhinji. Potem so dobre in hranijo se na kakem hladnem prostoru. Take kumare imajo tak okus, kakor prijetno kislo vino, nijso niti zobém niti želodcu škodljive, kakor kumare, ki so na gorščico ali na jesih nastavljene.

Te slane kumare so v severnih deželah sploh priljubljene, rabijo se za razne prikuhe, za jušadi (sauce), pri delavcih celo kot živež.

Tujci:

6. septembra.

Pri **Slonu**: Šega iz Grada. — Kuh z Dunaja. — Baisinger iz Trsta. —

Pri **Malté**: Hoimel z Dunaja. — Stern iz Trsta. — Beigner iz Grada. — Vlah z Dunaja. — Gawlikowsky iz Zagreba. —

Pri **avstrijskem cesarju**: Ahčin iz Gorice. — Majer z Dunaja. —

Umrli so v Ljubljani:

4. septembra: Hermina Rakovec, mizarjeva hči, $\frac{1}{2}$ let, Soteska št. 8, za oslovskim kašljem. — Alojzij Cantoni, kupčevalec sin, 4 tedne, Kurja vas št. 17, za božjastjo.

5. septembra: Martin Hitti, paznikov sin, $\frac{9}{10}$ let, Poljanska cesta št. 51, za drisko. — Jakob Hočevár, delavec, zdaj kaznenec, 45 let, ulice na grad št. 12.

V deželnej bolnici: 30. avgusta: Valentin Pogačar, pekovski pomočnik, 58 let, za vnetico kože v možganih. — Katarina Kern, dularica, 50 let, za srčno napako.

Meteorologično poročilo.

(Pregled čez pretečeni teden.)

Barometer: Stanje barometrovo je bilo v pretečenem tednu dobro srednje in sploh za 1.32 mm. višje, kot srednje stanje vsega leta; znašalo je namreč 736.62 mm. in je bilo v ponedeljek, vtorek in sredo podnormalno, v četrtek, petek, soboto in nedeljo pa nadnormalno. Najvišje srednje stanje, za 3.41 mm. nad normalom, je imela sobota; najnižje, za 2.55 mm. pod normalom, ponedeljek; razloček med maksimum in minimum srednjega stanja je tedaj znašal 5.96 mm. Najvišje v vsem tednu sploh, za 4.12 mm. nad normalom, je stal barometer v nedeljo zjutraj; najnižje, za 4.65 mm. pod normalom, v sredo zjutraj; razloček med maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 8.77 mm. Največji razloček v stanju jednega dne, za 4.93 mm., je imela sredo; najmanjši, za 0.92 mm., sobota.

Termometer: Srednja temperatura pretečenega tedna je znašala $+14.9^{\circ}$ C., to je za 2.2° C. pod tedenskim normalom in je bila vse dni podnormalna. Ž ozirom na srednje stanje vsega tedna je bila temperatura tudi samo v torek in nedeljo nadnormalna. Najvišjo srednjo temperaturo, za 2.3° C. nad normalom, je imel vtorek; najnižjo, za 1.5° C. pod normalom, petek; razloček med maksimum in minimum srednjega stanja je tedaj znašal 3.8° C. Najvišja v vsem tednu sploh, za 7.7° C. nad normalom, je bila temperatura v nedeljo popoldne; najnižja, za 5.5° C. pod normalom, v ponedeljek zjutraj; razloček med maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 13.2° C. Največji razloček v stanju jednega dne, za 12.9° C., je imela nedelja; najmanjši, za 4.5° C., sredo.

Vetrovi pretečenega tedna so bili vseskozi zelo slabotni in ne posebno spremenljivi. Največkrat, namreč 8krat,

je bilo „brezvetrije“, 6krat „jugozahod“, 4krat „vzhod“, 2krat „burja“, 1krat „gorenjec“.

Nebo je bilo vsled precej visokega stanja barometrova jako ugodno, po 8krat „popolnem jasno“ in „deloma jasno“ in le 5krat „popolnem oblačno“.

Mokrina: Pretečeni teden je imel samo dva deževna dneva, vtorek in sredo, s primeroma malo, 14.60 mm., mokrine.

Dunajska borza

dné 7. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	76 gld. 85	kr.
Srebrna renta	77 „ 30	„
Zlata renta	95 „ 55	„
1860 državno posojilo	130 „ 50	„
Akcije narodne banke	827 „ —	„
Kreditne akcije	321 „ 75	„
London	118 „ 90	„
Srebro	— „ —	„
Napol.	9 „ 46 $\frac{1}{2}$	„
C. kr. cekini	5 „ 65	„
Nemške marke	58 „ 10	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 120	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 170	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	95 „ 60	„
Ogrska zlata renta 6%	118 „ 90	„
„ 4%	88 „ 45	„
„ papirna renta 5%	87 „ 40	„
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104 „ —	„
Dunava reg. srečke 5%	100 gld. 114	„
Zemlj. obč. avstr. 4 $\frac{1}{2}$ % zlati zast. listi	118 „ 75	„
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98 „ 75	„
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	106 „ 25	„
Kreditne srečke	100 gld. 174	„
Rudolfove srečke	10 „ 21	„
Akcije anglo-avstr. banke	120 „ 120	„
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	229 „ 50	„

Št. 13.058.

(576—1)

Razglas.

V četrtek 14. dan septembra t. l. dopoldne ob 10. uri se bodo gospodarska z opekami krita poslopja nekdanj Urbasove hiše na sv. Petra cesti št. 39 v Ljubljani, obstoječa iz hleva, šupe in pódá, po očitnej dražbi prodajala proti temu, da se **takoj** poderó, ali pa se bode, če bi treba bilo, po dražbi oddajalo samo podiranje teh poslopj, ob jednem pa tudi hiše št. 39 same, podiranje na prvi ali pa drugi način, s tem razločkom, da bo hišo podirati še le meseca oktobra po sv. Mihela.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 28. avgusta 1882.

Župan: Grasselli.

Dr. IVAN MATKOVIĆ

stanuje

(575—1)

v Gradišči št. 16.

Ordinira od 2.—4. popoldne.

Učenec,

od 14 do 15 let star, najrajše z dežele, se takoj sprejme v brivnico proti dobrimi pogoji. — Kje? zvé se pri upravnistvu „Slovenskega Naroda“.

Cesarja Jožefa **CIRCUS A. SCHMIDT.** Cesarja Jožefa trg.

Vsak dan ob $\frac{1}{8}$ 8. uri zvečer

velika predstava

z menjajočim programom.

Ob nedeljah in praznikih

dve predstavi.

Prva ob 4. uri popoldne, druga ob $\frac{1}{8}$ 8. uri zvečer.

K mnogobrojnemu obisku vabi

spoštovanjem

A. SCHMIDT.

(561—5)

Fin med v satovji

dobiva se pri

(524—8)

Oroslavu Dolenci v Ljubljani.

Izvrstno in močno

(554—4)

črno dalmatinsko vino,

100 litrov gld. 19.—, 56 $\frac{1}{2}$ litrov ali 1 vedro gld. 11.50, iz Ljubljane-Šiške, brez fana, pa le v sodih, priporoča

A. HARTMANN,

v Tavčarjevi palači, Marije Terezije cesta.

Usojam si p. n. občinstvu ponižno naznanjati, da imam v prodajalnici

Terček & Nekrep,

na Mestnem trgu št. 10 v Ljubljani, dobro asortirano zalogo krasnih in dobrih

osobito kmetijske vozove (bagerle), na pol zadelane vozove, lepe sani itd. in prodajem jih po prav nizkih cenah.

Naročila vozov vsake vrste se sprejemajo in dajejo naznanila o cenah ravno tam. Za dobro in čedno blago se daje popolno poročilo.

Priporočam se v obila naročevanja.

Spoštovanjem

Fran Šiška,

kovaški mojster v Hrastju.

(41—7)

Prodaja vina.

1881ega leta belo in radeče	gld. 11.—
1879ega leta belo in črno	„ 15.—
1876ega leta belo in črno	„ 19.—
1881ega leta prave tropine	„ 33.—
1880ega leta pravi slivovec	„ 40.—

hektoliter ponuja

Jos. Kravagna,

(552—4)

hišni in gruntni posestnik v Ptui.

Malinovec

prve vrste, iz najboljših štajerskih gorskih malin, ki tudi prepijetno diši, 1 kilo 80 kr., $\frac{1}{2}$ kilo 40 kr., razpošilja

lekarna „pri samorogu“, v Ljubljani, Mestni trg št. 4. (498—10)

Umetne

(574—1)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v zlatu, vulkanitu ali celulojdu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel, poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva oživljajoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Salicilni zobni prašek,

splošno priljubljen, vpliva zelo oživljajoče in na pravi zobe blesteče bele, a 30 kr.

! Najnovejše spričalo. !

Vaše blagoročje!

Mnogo let vporabljam Vašo salicilno ustno vodo in salicilni zobni prašek z izvrstnim uspehom in priporočati ja morem vsakemu najtopleje. Pošljite zopet od vsakega 3 steklenice.

Spoštovanjem

(466—7)

Anton Slama, župnik.

Vsa navedena sredstva ima vedno frišna v zalogi in jih razpošilja proti poštnemu povzetju

lekarna „pri samorogu“, v Ljubljani, Mestni trg št. 4.

Novo in lepo priredjeni prostori

za

(562—2)

pekarijo v Ljubljani,

priljubljeni tudi za trgovino s specerijami, se takoj oddajo. — Natančneje o tem se izvé na Starem trgu št. 19, I. nadstropje, v Ljubljani.